

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Sänkt skatt på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning

Fi2025/01695

Konjunkturinstitutet har granskat promemorian och tillstyrker förslaget. Myndigheten vill dock påpeka att effekterna på sysselsättning och konjunkturåterhämtning sannolikt är små i förhållande till förslagets kostnad. Myndigheten vill också peka på att remisstiden är kortare än vad som hade varit möjligt mot bakgrund av att det konjunkturläge som motiverar förslaget varit känt en längre tid och att regeringen exempelvis inför Budgetpropositionen för 2025 remissbehandlade en liknande skattesänkning i god tid före Budgetpropositionen lämnades till riksdagen.

EFFEKTER FÖR KONJUNKTURÅTERHÄMTNINGEN

Förslagen i promemorian motiveras som konjunkturåtgärd och stöd till hushållen. Konjunkturinstitutet delar bedömningen att förslagen skulle innebära ett stöd till hushållen i och med att förslagen ökar hushållens disponibelinkomster. Myndigheten bedömer dock att de har relativt små effekter på konjunkturläget. Konjunkturinstitutet (2021) visar att finanspolitiska åtgärder i form av sänkta inkomstskatter har förhållandevis små effekter i förhållande till sin kostnad.¹

EFFEKTER FÖR SYSSELSÄTTNINGEN

I promemorian motiveras förslaget om förstärkt jobbskatteavdrag till del med att det är viktigt för svensk ekonomi på lång sikt att sysselsättningen och antalet arbetade timmar ökar. I konsekvensanalysen beräknas också förslagets effekter på sysselsättningen med hjälp av arbetsutbudsmodellen i FASIT. I linje med Konjunkturinstitutets tidigare remissvar rörande förstärkningar av jobbskatteavdraget (se Fi2024/01005 inför prop. 2024/25:1 och Fi2023/01515 inför prop. 2023/24:1) bedömer myndigheten att den nu förslagna förstärkningen medför positiva effekter på arbetsutbudet. Konjunkturinstitutet vill dock, i linje med tidigare remissvar, betona att arbetsutbudseffekterna av ytterligare jobbskatteavdrag är osäkra och att effekterna av ett förstärkt jobbskatteavdrag riskerar att överskattas i den av regeringen använda arbetsutbudsmodellen. Skälen till det diskuteras nedan.

- Jobbskatteavdraget är svårt att förstå för många individer och det är otydligt hur valet att arbeta fler eller färre timmar påverkar inkomsten efter skatt. Det gör det mindre sannolikt att personer ändrar sitt beteende till följd av skatteförändringen².

¹ Konjunkturinstitutet (2021): "Finanspolitiska multiplikatorer i Sverige – ett allmän-jämviktsperspektiv", KI-Kommentar, 2021:29.

² Andersson, C. och J. Antelius (2010), "Jobbskatteavdraget – bra tänkt men illa känt." Ekonomisk Debatt 38, 6–17.

- Mindre skatteförändringar, som den föreslagna, riskerar sakna effekt eller få fördröjda effekter. Den föreslagna skattesänkningen är förhållandevis liten i förhållande till de berörda personernas disponibla inkomst. Flera empiriska studier pekar mot att sådana sänkningar riskerar få små eller inga effekter på arbetsutbudet per krona i skattesänkning eller att det åtminstone tar flera år innan effekterna realiseras (se vidare diskussionen i Bastani & Selin (2019) för en översikt).³
- Ytterligare jobbskatteavdrag har sannolikt avtagande marginaleffekt. Detta diskuterades redan i Finansdepartementet (2010).⁴ Den avtagande effekten förklaras av att de som är mest benägna att arbeta redan har trätt in på arbetsmarknaden till följd av tidigare jobbskatteavdrag medan de som är kvar i arbetslöshet har högre trösklar för att träda in.
- Personer med svag arbetsmarknadsanknytning riskerar påverkas mindre av förslaget på kort sikt på grund av avdragets utformning. Förenklat är storleken på jobbskatteavdraget under ett år för en person med mycket låga arbetsinkomster skillnaden mellan arbetsinkomsten under året och grundavdraget multiplicerat med kommunalskattesatsen. Det innebär till exempel att en person som har arbetslöshetsersättning men väljer att börja arbeta inte får del av jobbskatteavdraget förrän personens arbetsinkomster överstiger grundavdragets nivå. Eftersom grundavdraget utgår på hela förvärvsinkomsten har personen redan använt grundavdraget (eller delar av det) till arbetslöshetsersättningen. Personen behöver därför betala kommunalskatt på arbetsinkomster upp till grundavdragets nivå (om hela avdraget är använt) och först därefter möta en marginalskatt på noll procent. Incitamenteffekten av jobbskatteavdraget är därför svagare för en sådan person än någon som redan har en arbetsinkomst som överstiger grundavdraget.

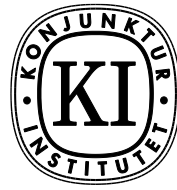
ÖVRIGA SYNPUNKTER

Konjunkturinstitutet hade gärna sett att den beräkning av arbetsutbudseffekterna som regeringen gjort i FASIT redovisats i promemorian, på samma sätt som beräkningen av effekterna av det förstärkta jobbskatteavdraget redovisas.

Konjunkturinstitutet noterar att beredningstiden för förslaget är kort, trots att den konjunkturbild som motiverar förslaget varit känd en längre tid. Myndigheten anser att regeringen borde ha kunnat remittera förslaget enligt samma ordning som till exempel motsvarande förslag om sänkt skatt på arbetsinkomster som presenterades i Budgetpropositionen för 2025. Vidare är myndigheten generellt kritisk till att förslag som ingår i Budgetpropositionen remitteras efter att denna lämnats till riksdagen. Detta eftersom regering och riksdag då har små möjligheter att ta hänsyn till remissinstansernas synpunkter och vid behov ändra i förslaget. Regeringen skriver i prop. 2025/2026:1 att ”tiden från det att regeringen lämnar budgetpropositionen till det att riksdagen fattar beslut i det första steget är högst begränsad, och därmed även möjligheterna att göra ändringar i budgeten innan den antas” (s.98).

³ Bastani, S. och H. Selin (2019), ”Skillnad på marginalen” ESO rapport.

⁴ Finansdepartementet (2010). ”Arbetsutbudseffekter av ett förstärkt jobbskatteavdrag och ändrad statlig inkomstskatt”. Promemoria Ds 2010:37

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Sebastian Escobar-Jansson.

Albin Kainelainen
Generaldirektör